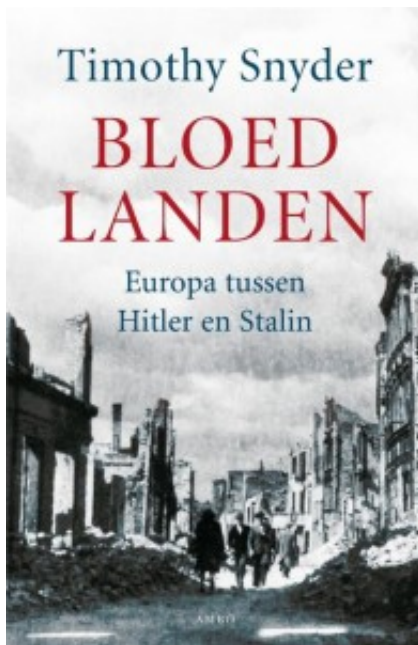

De vertaling is af (maar dan ben je er nog niet...)

Timothy Snyder, *Bloedlanden*, vertaald door **Patty Adelaar** en **Ton Heuvelmans**, uitgegeven bij [Ambo](#) (oorspronkelijke titel *Bloodlands*).

Vanmorgen kon ik het manuscript en de drukproeven van *Bloedlanden* van Timothy Snyder bij het oud-papier zetten: het boek is uit. De vertaling zelf was een paar maanden geleden al ingeleverd en de opmerkingen van de persklaarmaker waren ook vrij snel verwerkt, maar daarmee was ik nog niet klaar met dit boek.

Wijzigingen achteraf

Wij – mijn covertaler Ton Heuvelmans en ik - vertaalden vanaf manuscript en hebben dus in feite gewerkt met een voorlopige versie van de brontekst. Pas na inlevering van de vertaling kwam het 'echte' boek uit. Zo'n situatie is altijd spannend. Je denkt klaar te zijn, en dan blijkt de auteur in de definitieve versie nog van alles te hebben veranderd. Gelukkig had de redacteur het originele manuscript meegestuurd waarin alle wijzigingen waren aangegeven. Het waren er een heleboel. De meeste waren weliswaar niet relevant voor de vertaling, zoals ongelukkige woordafbrekingen, maar ja, je moet ze wel allemaal bekijken. Er zaten nog voldoende echte wijzigingen in om nog wat uurtjes zoet mee te zijn. Het kan overigens nog erger: ik heb een keer meegemaakt dat de auteur op de valreep nog een heel hoofdstuk had geschreven, met de laatste stand van zaken.

Nawerk

Soms valt het 'gewone' bij- en nawerk tegen. Dat was bij dit boek ook het geval. De auteur heeft veel Poolse, Tsjechische en andere Oost-Europese bronnen gebruikt, met namen en titels met niet-gangbare letters. Gelukkig waren de bibliografie en de noten ook digitaal aangeleverd. Het ging om

tientallen bladzijden biografie en noten waarin de interpunctie consistent moet zijn, de titels op de juiste plaatsen cursief moeten zijn en overal de goede soort aanhalingstekens moeten staan. Ook hier bleken achteraf nog heel wat wijzigingen aangebracht. Af en toe bekruipt me bij dit soort werk het gevoel: voor wie doe ik dit eigenlijk, zou iemand dit ooit lezen?

Illustraties

Extra aandacht was bij dit boek ook nodig voor de vertaling van illustraties, voornamelijk landkaarten. Veel plaatsen in de bloedlanden stonden daar met hun 'eigen' naam op, maar allerlei wat bekendere plaatsen, rivieren en landen hadden een Engelse naam en die kun je natuurlijk niet laten staan (Munich - München; Danube – Donau; Denmark – Denemarken). Hier was het vertalen vanaf manuscript het lastigste, want de tekst in de plaatjes was op de print slecht leesbaar.

Register

En dan mag je tot slot het register nog vertalen. Dat is bij tijd en wijle heel confronterend, als je merkt dat je niet zo consistent bent geweest als je dacht. Zo had ik meneer Grossman de ene keer Vasili genoemd en de andere keer Vasily.

Maar nu is dat alles achter de rug en eind januari ligt het boek in de winkel. Dan vergeet je al die ergernissen en herinner je je weer vooral de inhoud.

Inhoud

In *Bloedlanden* beschrijft Snyder de geschiedenis van de landen die in de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw ingeklemd zaten tussen Hitler en Stalin, tussen Duitsland en de Sovjet-Unie. Hij behandelt het lot van dat gebied, dat zich uitstrekt van de Baltische staten, Wit-Rusland en Polen tot aan Oekraïne, in samenhang met elkaar. Hij besteedt aandacht aan onder meer de economische aspecten die mede aanleiding waren tot alle gruweldaden, en aan getuigenissen van de handvol mensen die het hebben overleefd. Na de val van de Muur zijn allerlei archieven opengegaan en is er nieuwe informatie bekend geworden. Kort samengevat: het was allemaal nog gruwelijker dan je ooit had kunnen denken. De term 'bloedlanden' kun je bijna letterlijk nemen.